

«Мислитель», Огюст Роден,
1888 рік

ФІЛОСОФІЯ

9 (3) лекцій+10 (30 семінарів+іспит

- ***Викладачі*** - проф. **Зубов Вадим Олексійович**
- **Кафедра філософії – ауд.236, 4 корпус, тел. 228-75-68**
- **Методичне забезпечення навчальної дисципліни “ Філософія” для студентів 2 курсу факультету фізичного виховання знаходиться:**
- **E-mail – znu25@mail.ru**
- **Password - znu2014
(пароль)**

Лекція 1. ФІЛОСОФІЯ, КОЛО ЇЇ ПРОБЛЕМ ТА РОЛЬ В СУСПІЛЬСТВІ

План

1. Світогляд.
2. Історичні типи світогляду.
3. Сутність, структура і призначення філософії.
4. Проблема основного питання філософії

1. Світогляд-це сукупність уявлень про світ та місце і роль людини в ньому

Світогляд містить такі елементи як:

- **знання (особистісні)**
- **переконання**
- **емоції, почуття**
- **віра**
- **цінності**
- **ідеали**
- **програма дій (стратегія життя)**
- **унікальність**

Залежно від співвідношення інтелектуального та емоційного досвіду світогляд поділяється на:

- **Світовідчуття** (це емоційно-психологічний бік світогляду на рівні настрою, почуттів);
- **Світосприйняття** (формування уявлень про світ за допомогою наочних образів)
- **Світорозуміння** (понятійно-інтелектуальне осмислення світу).

Види світогляду

За ступенем загальності

особистості

групи

людства

За рівнем розвитку

Життєво-повсякденний

Теоретичний рівень (філософія)

Догматичний або Вільний від догм

Науковий або ненауковий

Оптимістичний чи песимістичний

РИНКОВИЙ СВІТОГЛЯД як передумова соціалізації сучасної людини базується на таких цінностях:

- - здібність вірно аналізувати співвідношення попиту та пропозиції на локальному та глобальному ринках і пропонувати ефективні рішення;
- - престижний соціальний статус;
- креативність, прагнення до вдосконалення компетентності і вивчення передового світового досвіду у своїй професійній сфері;
- - вміння бути конкурентоспроможною, “товаром”, на який є попит;
- - гроші і технологія, проект (“схема”) їх отримання;
- - власність на засоби виробництва товарів та послуг;
- - володіння інтелектуальним капіталом.

Світоглядні хвороби

*Поклоніння
кумиру*

*Цинізм, невіра
у високі ідеали*

Історичні типи світогляду

міфологія

релігія

філософія

- Міфологія** – світогляд, в рамках якого розуміння світу здійснюється через:
- поєднання знання і віри, реальності та фантазії;
 - використання метафор (художніх засобів).

Функції міфа:

- формування колективних уявлень, норм і цінностей;
- розкриття тайни народження, смерті, розвитку

Релігія-світогляд, в рамках якого розуміння світу здійснюється через:

- подвоєння світу на земний і небесний;
- визнання існування надприродних сил та відведення їм головної ролі у світобудові та житті людей

Специфіка релігійного світогляду:

- дотримування культури (обрядів та ритуалів);
- віра в Бога і поклоніння Богу як вищій істоті;
- фанатизм;
- догматизм.

3. ФІЛОСОФІЯ:

- любов до мудрості; форма людського мислення форма людського мислення, теоретична форма світогляду.
- це пошук першоначал та першопричин усього сущого (Арістотель);
- наука, що вивчає найбільш загальні закони розвитку природи, суспільства та людини (її мислення);
- наука, що вивчає загальне у взаємовідносинах людини і світу;
- це епоха, що відображена в поняттях (Гегель);
- форма суспільної свідомості (поряд з правом, релігією, мораллю тощо).

Філософія :

- - це вільне, раціональне, критичне осмислення світу і місця людини в ньому;
- - це спосіб побудування в свідомості людини картин, що фіксують його положення в світі і визначають можливості й напрями його активності, межі самореалізації „Я”, сенс та перспективи його життя.

Світоглядна

Виховна - сприяє посиленню потягу людини до самовдосконалення, творчого підходу до життя.

Пізнавальна

Методологічна

Практично-діяльна

Соціально-адаптивна

Критична - проявляється в опозиції філософії до емпіричної дійсності, до світу повсякденної реальності, руйнуванні звичних стереотипів та забобонів, пошуку шляхів до більш вдосконаленого, людського світу.

Риси філософського мислення

- гранично широкий рівень узагальнення гранично широкий рівень узагальнення, що виходять на межу буття гранично широкий рівень узагальнення, що виходять на межу буття і небуття;
- постає формою людського самоусвідомлення постає формою людського самоусвідомлення, мисленням під кутом зору людини, її життєвого вибору;
- окреслює дійсність не лише такою, якою вона є, але й такою, якою має бути;
- філософське мислення постає внутрішньо пов'язаним, логічно послідовним, аргументованим та обґрунтованим;
- прагне поставити і розв'язати граничні, абсолютні проблеми людського буття

Основні категоріальні структури сучасної філософії – світ, універсум, людина

Філософські погляди на світ розмаїті і не схожі між собою. Для них характерний **ІНТЕЛЕКТУАЛІЗМ** і постійний сумнів у власних твердженнях, критичність, незаспокоїливість і динамічність думки.

Структура філософії

1. Онтологія – вчення про сутність буття.
2. Гносеологія – теорія пізнання.
3. Аксиологія – теорія цінностей
4. Історія філософії
5. Соціальна філософія - теорія суспільства
6. Етика – наука про мораль, про принципи взаємовідносин між людьми
7. Естетика - наука про прекрасне (і потворне), теорія мистецтва.
8. Логіка – наука про закони і форми мислення
9. Теорія розвитку (діалектика, синергетика, метафізика тощо)

Філософія принципово:

- **толерантна** (терпимість до іншої точки зору);
- **плюралістична** (багато шкіл, течій, напрямків, підходів до вирішення філософських проблем);
- **діалогічна** (веде діалог, дискусії з опонентами);
- **відкрита до новацій.**

Філософія підкреслює такі основні
характеристики сучасного суспільства та
культури як :

- *кризисність,*
- *масовизація,*
- *глобалізація,*
- *інформатизація,*
- *багатомірність;*
- *зіткнення цивілізацій, традицій і
постмодерну.*

Філософствування

- – невід’ємний атрибут людського існування, бо спроби знаходити „мудрі” технології вирішення нагальних проблем завжди супроводжували людство.
- Навчання мудрості неможливо без щоденних власних інтелектуальних зусиль з боку самої людини. Філософічність буття людини особливо актуалізується в „пограничних станах”, де втрачаються звичні „декорації” приватного та публічного буття.

Філософія

– це спроба людини і людства осмислити специфіку свого буття та віднайти сенс свого руху, який повинен бути

розвитком сутнісних сил людини та *шляхом* до більшого масштабу свободи та творчості. Потреба в філософії виникає при намаганні знайти *нетривіальні шляхи вирішення життєвих проблем*, при спробі відірватися від рутини повсякденного, стереотипного, при бажанні знайти нові горизонти свого світобачення і нові конструктивні рішення „вічних” проблем.

ОСНОВНЕ ПИТАННЯ ФІЛОСОФІЇ (ОПФ)- точки зору щодо цієї проблеми:

а) Імануїл Кант (1724-1804)- Німеччина

ОПФ – це питання:

- 1.Що я можу знати?
2. Що я повинний робити?
- 3.На що я можу сподіватися?
4. Що таке людина?

б) Альберт Камю (1913-1960)- Франція

ОПФ – це питання чи варте життя бути прожитим ?

(в Україні кожен рік близько 5 тисяч вбивств і 17 тисяч самогубств)

.

в) марксистська точка зору :

ОПФ – це питання про співвідношення матеріального і ідеального.

Це питання має дві сторони:

- що первинно - матерія чи свідомість?
- чи пізнаваний світ?

- **Матеріалізм** – напрямок у філософії, що визначає первинним матеріальне, природу
- (Демокрит, Л.Феєрбах, К.Маркс, З. Фрейд)
- **Ідеалізм** – напрямок в філософії, що визначає первинним ідеальне.
Виокремлюють об'єктивний ідеалізм (Пифагор, Платон, Августин, Г.В.Ф. Гегель, А.Шопенгауер) та суб'єктивний ідеалізм (Дж.Берклі, І. Кант, І. Фіхте, Д. Юм, Ф.Ніцше, Ж-П. Сартр).

ТЕСТ №1

- 1.Хто автор роботи “Так говорив Заратустра”?**
- 2. ... - вчення про сутність буття.**
- 3.Кому з філософів належить вираз – “Я знаю, що я нічого не знаю”.**
- 4. Кому з філософів належить вираз – “Все тече, все змінюється. Не можна двічі увійти в одну й ту ж річку».**
- 5. ...- це вільне, раціональне, критичне осмислення світу і місця людини в ньому.**